

kansli@arkitekt.se
08-505 577 00

www.arkitekt.se

Till Jönköpings kommun

Att Lars Bovin
E-post: lars.bovin@jonkoping.se

cc Kommunstyrelsens ordförande Ann-Marie Nilsson
E-post: ann-marie.nilsson1@jonkoping.se

Stockholm 2021-12-13

Jönköpings kommun, upphandling av Arkitekt – uppdrag fram till bygglovshandling, Nya Rosenlundsbadet

Sveriges Arkitekter har, efter påpekanden från medlemmar, tagit del av upphandlingsdokument avseende rubricerad upphandling och får lämna följande synpunkter.

Tekniska kontoret Jönköping avser att handla upp en arkitektorganisation i syfte att, via plan- och volymsskisser kopplat till verksamhetens program, ta fram bygglovshandlingar för objektet. Upphandlad organisation ska också skapa underlag för pågående arbete med detaljplan. För att kunna utföra uppdraget vill Tekniska kontoret att projektorganisationen består av Uppdragsansvarig arkitekt badhus, Stadsplanerande arkitekt, Landskapsarkitekt och kompetens för BAS-P. Upphandlingen genomförs som ett förenklat förfarande i enlighet med lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU).

Oproportionerliga krav

Offererad projektorganisation ska minst uppfylla kraven ställda under AUB.51, punkt 5 enligt följande:

"5. Krav på organisation enl. nedan:

5a. Krav på teknisk kompetens och erfarenhet;
Uppdragsansvarig arkitekt

- i. Inneha yrkestitel
- Arkitekt SAR/MSA **eller** likvärdigt.
- ii. Och ha varit verksam i rollen som
 - uppdragsansvarig arkitekt i minst 10 år **och**
 - uppdragsansvarig arkitekt i 2 st slutförda badhusprojekt som omfattar bassäng 50X25 m med läktare, hoppbassäng med hopp från fasta avsatser samt multibassänger för rehab/undervisning

5b. Krav på teknisk kompetens och erfarenhet;
Stadsplanerande arkitekt

- i. Inneha yrkestitel

- Planeringsarkitekt FPR/MSA **eller**
- Arkitekt SAR/MSA **eller** likvärdigt enligt ovan.
- ii. Ha varit verksam i rollen som
- Stadsplanerare i minst 10 år och deltagit i 2 st slutförda projekt som innehåller placering av offentliga byggnader, såsom badhus eller annan större offentlig byggnad.

5c. Krav på teknisk kompetens och erfarenhet;
Övriga roller

1. Inneha yrkestitel motsvarande avsedd tjänst i offererad roll eller likvärdigt (BAS-P ska vara certifierad och Landskapsarkitekt skall inneha yrkestitel Landskapsarkitekt LAR/MSA eller likvärdigt).
2. Ha varit verksam i offererad roll i minst 10 år.
3. Skall ha medverkat i framtagande av minst 2 st slutförda större byggnadsprojekt med stadsbyggnadsinslag.
4. För Landskapsarkitekt ska minst ett av dessa projekt innehålla 'evenemangsytor', dvs med hantering av större folkmassor."

Ovanstående krav i 5a. om **uppdragsansvarig arkitekt i 2 st slutförda badhusprojekt som omfattar bassäng 50X25 m med läktare, hoppbassäng med hopp från fasta avsatser samt multibassänger för rehab/undervisning** framstår som orimligt då det endast kan finans någon enstaka uppdragsansvarig arkitekt som personligen kan uppfylla ställda krav. Ställda krav framstår som synnerligen konkurrensbegränsande, särskilt med hänvisning till att kraven gäller för respektive offererad person oavsett om kompetensen finns hos olika personer inom arkitektorganisationen.

Kravet är kopplat till uppdragsansvarig arkitekt och ej till arkitektorganisationens arbetsmetod för byggande. Det torde finnas ett större antal presumtiva anbudsgivare som uppfyller kravet om detta inte är personligt kopplat till uppdragsansvarig arkitekt utan i stället till efterfrågad arkitektorganisation.

Enligt Sveriges Arkitekters uppfattning är kravet kopplat till uppdragsansvarig arkitekt ej nödvändigt för att uppnå syftet med upphandlingen. Syftet med upphandlingen bör i stället kunna uppnås genom att kravet avser anbudsgivande arkitektorganisationens samlade kompetens, vilket blir mindre betungande för leverantörerna och innebär att en onödig konkurrensbegränsning undviks.

Proportionalitetsprincipen innebär att alla åtgärder som vidtas ska vara nödvändiga och lämpliga med hänsyn till det syfte som eftersträvas i upphandlingen. Den upphandlande

myndigheten har bevisbördan för att påvisa att ett mindre ingripande alternativ saknas. Bedömningen ska genomföras som en strukturerad avvägning mellan motstående intressen.

För att bedöma om en upphandlande myndighet under en upphandling brutit mot proportionalitetsprincipen kan en domstol använda en bedömning i tre steg.

För det första ska kravet vara en lämplig och effektiv åtgärd för att uppnå det eftersträlvade syftet. För det andra ska kravet vara nödvändigt för att uppnå det avsedda ändamålet, det vill säga att det inte ska finnas några mindre ingripande alternativ. Slutligen görs en värdering så att den negativa effekten av kravet inte är oproportionerlig eller överdriven jämfört med kravets syfte.

Ovanstående konkurrensbegränsande krav torde även stå i strid med kommunens interna program för inköps- och upphandlingsverksamhet. I programmet, sidan fyra, anges att "Kommunen ska verka för en bestående marknad med väl fungerande konkurrens och skapa förutsättningar för mindre leverantörer att lämna anbud."

Omotiverade avsteg från ABK 09

I de administrativa föreskrifterna redovisas under AUC.111 sammanställning över ändringar i ABK 09. Någon motivering avseende ändringarna lämnas inte. Särskilt anmärkningsvärt är rätten till uppdragsresultat enligt AUC.7.

Kommunen uppställer villkor om full nyttjanderätt och äganderätt till originalhandlingar och datafiler. Enligt ABK 09 har beställaren rätt att använda och kopiera uppdragsresultatet för det med uppdraget avsedda ändamålet. I normalfallet har handlingar upprättade för visst uppdrag mycket begränsad användbarhet i andra uppdrag.

Det omotiverade villkoret om full nyttjanderätt innebär att kommunen, utan att erlagga ersättning härför, tillskriver sig rätten att fritt nyttja konsultens handlingar för andra ändamål än det aktuella uppdraget.

Att kommunen kräver äganderätten framstår som både oskäligt och obegripligt. Konsekvensen för presumtiva anbudsgivare blir att de inte själva kan återanvända sina lösningar utan att först avtala härom med kommunen, men lösningar som arkitekter tar fram i ett projekt bygger i regel på erfarenhet och tidigare lösningar. Den rätt beställaren enligt branschpraxis normalt förvärvar till uppdragsresultatet är att använda uppdragsresultatet för "avtalat ändamål", i detta fall för Nya Rosenlundsbadet. Beställarens nyttjande av uppdragsresultatet i andra/nya projekt förutsätter enligt branschpraxis avtal om ersättning till arkitekten.

Beställaren tillskriver sig "äganderätten till originalhandlingar". Vad som är originalhandlingar eller kopior är oftast omöjligt att fastställa när ritningarna är digitala.

När det gäller äganderätt till datafiler innehåller dessa ofta även företagsspecifik information, som inte har tagits fram för uppdraget. Dessutom kan licenser innebära att det inte är möjligt/tillåtet att överföra äganderätten till beställaren.

Slutligen hänvisas under AUC.617 till K84, faktorindex för konsulttjänster. Sedan maj 2021 har K84 ersatts av K21.

Genom de påtalade förutsättningarna begränsas konkurrensen i strid med proportionalitetsprincipen till nackdel framförallt för mindre företag och kommunen riskerar också att gå miste om anbud från leverantörer som kan vara bäst lämpade för projektet.

Sammanfattningsvis och med hänvisning till framförda synpunkter rekommenderar Sveriges Arkitekter att Jönköpings kommun gör om upphandlingen med krav som står i proportion till syftet med upphandlingen.

Vidare bör de omotiverade avstegen gällande rätten till uppdragsresultat utgå till förmån för regleringen i ABK 09.

Svar emotes.

Med vänlig hälsning
Sveriges Arkitekter

Rita Georgiadis
Förbundsjurist

Sveriges Arkitekter är intresseorganisation för alla Sveriges arkitekter, inredningsarkitekter, landskapsarkitekter och planeringsarkitekter. Förbundet har 14 000 medlemmar. Sveriges Arkitekter har en bred agenda: från fackligt arbete och branschbevakning till professions- och arkitekturfrågor. Ett viktigt mål är att åstadkomma goda betingelser för medlemmarnas yrkesutövning och därmed för arkitektur och planering.

cc Kommunstyrelsens ordförande Ann-Marie Nilsson